

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 27 maart 2008

MEDITATIE

Gezien

"En is van Simon gezien". Deze woorden brengen ons bij de opstanding van Christus uit de doden. De opwekking van de Heere Jezus uit de doden is het voornaamste heilsfeit in de christelijke leer.

Keer op keer wijzen de apostelen in hun brieven op de opstanding van Christus uit de doden. Paulus zegt in Rom. 1 vers 4 dat Jezus is bewezen de Zoon van God te zijn door de opstanding uit de doden. En Petrus zegt in Handelingen 2 dat Jezus van Názareth de Christus is omdat God de Vader Hem heeft opgewekt uit de doden (Hand 2 : 32). De verrijzenis van Christus uit de doden is daarmee het centrale heilsfeit in de Bijbel. In de opwekking van Christus uit de doden ligt het Goddelijke akkoord van God de Vader over het Middelaarswerk van Zijn Zoon. Christus is als het Lam Gods gestorven. Hij is de Man van smarten. Hij is ook de Levensvorst. In Hem is de eis van de wet vervuld. Door Zijn offer is de schuld van de zonde betaald. De eisen van Gods recht

En is van Simon gezien.

Lukas 24 : 34b

zijn in Christus volkomen vervuld. De voldoening van Christus heeft een volkomen verzoening te weeg gebracht. Buiten het Middelaarswerk van Christus is God voor het menselijke geslacht een verderend vuur. In Christus is God een verzoend God en is de toorn van God gestild. Dit is in de opstanding duidelijk uitgesproken. *"Welke overgeleverd is om onze zonden, en opgewekt om onze rechtvaardigmaking."* (Rom. 4 : 25).

"En is van Simon gezien". De opgestane Zaligmaker is verschillende malen verschenen. Hij heeft zich geopenbaard aan Zijn kinderen. Paulus noemt in 1 Korinthe 15 een lange rij getuigen van de opstanding aan wie de Heere Jezus persoonlijk verschenen is. De Heere Jezus is ook van Simon gezien. De eerste vrouw waar Jezus aan verschenen is, is Maria Magdalena. De eerste man is

Simon Petrus. De verschijning aan Simon Petrus heeft een bijzonder karakter. In Johannes 21 lezen we ook van een verschijning aan Petrus. Daar gaat het over de herstelling van Simon in het ambt van discipel. In Luk 24 : 34 gaat het over het herstel van het kindschap. Wat een wonder dat de Heere éérs Simon opzoekt. Juist de discipel die het diepst is gevallen krijgt als eerste een gezicht op de opgestane Zaligmaker. De Heere waakt over Zijn kinderen. Hij zoekt ze ook op in Zijn ontfermende liefde. Dat doet Hij keer op keer. Ook anno 2008.

"En is van Simon gezien". De kerk Gods wordt in de wedergeboorte overgezet uit Adam in Christus. Zij worden tot kinderen aangenomen. Het besef van het kindschap kan echter afwezig zijn. De oefening van het geloof kan verbroken worden. Bij Simon is de oefening van het geloof, door de verloochening in het huis van Kajafas, verbroken. Simon heeft zijn Meester enkele nachten geleden verlaten en verloochend. Hij is schuldig en verloren. Dat is de diepe ellende waarin Simon door eigen schuld is terecht gekomen. De Heere Jezus heeft Simon gewaarschuwd. Simon heeft niet geluisterd. De Heere heeft Simon aangespoord. Hij heeft niet gewaakt in de gebeden. De Heere heeft Simon wakker geschud. Het heeft hem bewaard voor de wanhoop. Diep is hij echter gevallen. Deze belijder heeft Zijn Heiland verloochend. Zijn belijdenis lijkt wel vergeten. Gij zijt de Christus de Zoon des Levenden Gods is veranderd in: Ik ken de mens niet. Wat kan een kind van God toch diep vallen.

De Dordtse leerregels zeggen: *"Met zodanige grove zonden vertoornen zij God zeer, vervallen in de schuld des doods, bedroeven de Heilige Geest, verbreken voor een tijd de oefening des geloofs, verwonden zwaarlijk hun consciëntie en verliezen somwijlen voor een tijd het gevoel der genade."* (D.L. 5:3). Wat kan het soms laag aflopen in het leven van

Inhoud

86e jaargang

Nr. 26

- 1 Gezien
- 3 Bijbelstudie: Abraham bij de plaats der verwoesting (2)
- 4 Commentaar:
Niksisme en de wet van de drie geboden
- 6 Lessen uit de kerkgeschiedenis:
Geroepen tot gehoorzaamheid
- 6 Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) (3):
Waardering
- 7 Boeknieuws
- 9 Kerknieuws
- 9 Berichten
- 10 Kerkdiensten

een kind van God. Laten we nooit denken dat aanvechting en ongelooft iets is waar een kind van God geen last van heeft. Het is een aangrijpende realiteit in het hart van Gods kinderen. Kent u ook die worsteling en die aanvechting.

"En is van Simon gezien". De Heere Jezus heeft Simon opgezocht. Petrus is de eerste man waaraan de Heere Jezus verschijnt. Simon heeft dat verzondigd. De Heere echter is getrouw. Hij zoekt zijn dwalende schapen op. Hij laat Zijn liefelijk aangezicht lichten. De Levensvorst verschijnt aan een diep schuldig mens. Wat een genade en troost is dit voor Simon geweest. De Heere Jezus is hem verschenen als een volkomen Zaligmaker. Simon heeft gezondigd tegen licht en waarschuwingen in. Hij heeft gezondigd tegen Zijn geliefde Meester. Hij heeft de goddelijke liefde verzaakt. Een grote schuld drukt op zijn geweten. De Heere Jezus is echter een volkomen Zaligmaker. Hij heeft de schuld betaald. Hij laat Simon delen in Zijn onverminderde liefde. De Heere Jezus is voor Simon de enige Zaligmaker.

Ongetwijfeld heeft Simon met de andere discipelen over zijn val gesproken. De discipelen kunnen hem echter niet helpen. Mensen kunnen elkaar niet helpen in de dingen van het koninkrijk van God. Er is hulp nodig van een Held. Die hulp is in Christus. Hij is de enige Naam onder de hemel.

Simon heeft de Heere Jezus gezien met het natuurlijke oog. Hij heeft de

Heere Jezus ook opnieuw omhelsd met de ogen des geloofs. Dat wekt verootmoediging en blijdschap. Dan is er vreugde in het hart. Dan zingt Gods kind:

*Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen.*

"En is van Simon gezien". De Heere Jezus zoekt Zijn kind weer op. Hij is een getrouwe Zaligmaker. Hij vergeet Zijn volk niet. Is het ooit wel eens kwijt geweest in uw leven? Is het ooit wel eens onmogelijk geworden? Werd het aan uw zijde reeds een verloren zaak om nog ooit behouden te worden. O, wat is dat toch nodig. Wat wordt het dan bang! Wat is dat ook ernstig. Wat ligt daar altijd weer een beleving van schuld en ellende aan ten grondslag. Het is zo persoonlijk. Het is ook zo noodzakelijk om zondaar te worden en te blijven voor God. Simon had geen naam meer over. Hij was gevallen en afgekeurd.

Dat is de weg die de Heere leert aan al Zijn kinderen. Op de leerschool van Jezus gaat een zondaar eigen krachten verachten. Daar echter wordt ook de stem van de Middelaar

zo nodig. Zijn stem en Zijn liefde zijn onmisbaar. De opgestane Levensvorst heeft Simon opgezocht. Hij heeft zijn tranen willen drogen. Bij Hem zijn uitkomsten tegen de dood. Wat heeft Simon daar geleerd hoe noodzakelijk de vernederde Middelaar is. Door Zijn striemen is ons genezing geworden. O, heeft u de stem van de Herder al gehoord? Het is zo persoonlijk. Het is zo nodig om die stem te horen.

Wendt u toch naar Hem toe en wordt behouden. Hij is een gewillige Zaligmaker. Is het echt uw worsteling om Hem te mogen vinden? Hij is gevonden van degenen die naar hem niet hebben gevraagd.

"Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet Ik ook toebrengen; en zij zullen Mijn stem horen; en het zal worden één kudde, en één Herder." (Joh. 10 : 16).

Heeft u de stem van de Herder gehoord in uw leven? Dank dan God en leer dat Christus een eeuwige Koning is: *"Ik ben de goede Herder; en Ik ken de Mijnen, en worde van de Mijnen gekend."* (Joh. 10 : 14).

Amersfoort,

Ds. W. Visscher

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@klikSAFE.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@klikSAFE.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@klikSAFE.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties
uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Abraham bij de plaats der verwoesting

Genesis 19 : 27-29

Een samenleving zonder God

Abraham zag dus vanuit de verte iets van het oordeel dat over Sodom gekomen was. We weten uit het eerste gedeelte van dit hoofdstuk, wat er in Sodom had plaatsgevonden.

De twee engelen waren in Sodom aangekomen. Zij moesten onderzoeken of Sodom de maat had vol gezondigd. Lot nodigde hen uit in zijn woning. De wet van de gastvrijheid stond bij Lot blijkbaar hoog aangeschreven. De mannen van Sodom verzamelden zich echter om Lots woning en zij eisten, dat die beide mannen, die bij Lot in huis waren, aan hen zouden worden uitgeleverd. Waarom? "Opdat wij hen bekennen" (Gen.19:5). Dat betekent dat zij seksuele handelingen met hen wilden verrichten. Vandaar dat homoseksualiteit ook wel wordt aangeduid als sodomie. Hieruit bleek wel hoever Sodom weg was, hoezeer de maat was vol gezondigd. Het zou echter tegen de gastvrijheid zijn geweest als Lot beide mannen aan de Sodomieten uitgeleverd had. Daarom bood Lot zijn dochters aan. De mannen van Sodom moesten met zijn dochters maar seksuele gemeenschap hebben. Zozeer was Lot dus ook al geïnfecteerd door de verseksualiseerde samenleving van Sodom. Wat gaat daar een machtige beïnvloeding van uit. Dat geldt ook onze tijd. We zijn veel meer geïnfecteerd dan we wel vermoeden.

De maat was vol

De mannen van Sodom werden echter door de Heere met blindheid geslagen, zodat zij de deur van Lots woning niet konden vinden. Daarop hebben de beide engelen aan Lot de verschrikkelijke boodschap gebracht van het komende oordeel. "Want wij gaan deze plaats verderven, omdat haar geroep groot geworden is voor het Aangezicht des HEEREN, en de HEERE ons uitgezonden heeft om haar te verderven" (Gen.19:13). Nu

was het wel gebleken dat de maat vol was. Er waren zelfs geen tien rechtvaardigen meer. Hier ziet u wat er gebeurt met een samenleving als God die samenleving overgeeft aan het goeddunken van de boze harten. Daarvan zegt Paulus in Romeinen 1:24: "Daarom heeft God hen ook overgegeven in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinheid, om hun lichamen onder elkander te onteren." Dat is de wetteloosheid ten top. In zo'n samenleving leven wij ook. Waar geen wet meer is, daar is geen overtreding meer, daar is alles toegestaan.

Hoe lang zal het nog duren voor de maat door Nederland is vol gezondigd? Abraham heeft geworsteld om Sodom. Worstelen wij ook om Nederland? Of zijn we meegesleept door het oordeel van de gewenning? De inwoners van Sodom hebben echter Abrahams voorbede krachteloos gemaakt. Dat kan dus, ook vandaag. Gods geduld is niet eindeloos. Er is een grens. Vuur en zwavel zijn neergedaald op die goddeloze steden. Van verre zag Abraham de vurige rookdamp opstijgen, zoals dat gebeurt bij een rokende oven.

Volgens sommigen is de God van het Oude Testament een wrede God. En toch is het geen andere God dan de God van het Nieuwe Testament, dan de Vader van de Heere Jezus Christus.

De hoogheid en majesteit Gods

Abraham heeft dat alles zwijgend aangezien. Er hangt in deze drie verzen een groot en diep zwijgen. Nee, geen opstandig zwijgen, maar een eerbiedig zwijgen, een Góde zwijgen. Weet u wat het is om Gode te zwijgen? Van nature denken wij het beter te weten dan God. Dan rekenen we

niet met de hoogheid en de majesteit Gods. Dan vinden we de geschiedenissen over de oordelen Gods uit het Oude Testament maar verschrikkelijk. Volgens sommigen is de God van het Oude Testament een wrede God. En toch is het geen andere God dan de God van het Nieuwe Testament, dan de Vader van de Heere Jezus Christus. We lezen immers in het Nieuwe Testament hoe dat ontzaglijke oordeel over Christus is heengegaan, om Zijn kinderen van het oordeel te bevrijden. God is een God, Die recht doet. Dat recht vond voldoening in de wonden van een stervende Jezus.

Laten we toch niet denken dat we God kunnen begrijpen. God is groot en wij begrijpen het niet. Maar één ding is uit de Schrift wel heel duidelijk: de Heere handelt nooit willekeurig. Hij waarschuwde. Hij wachtte. Hij gaf Abraham de gelegenheid te bidden voor Sodom. Hij stelde een onderzoek in. En toen niets baatte, toen echt bleek dat de maat vol was, toen kwam het oordeel. Zo is de Heere. Hij is groot van geduld. Als er tien rechtvaardigen geweest waren, was het oordeel niet gekomen. De Heere Zelf trekt de grens. Hoeveel rechtvaardigen zouden er in Nederland nog zijn? De Heere weet het. Maar er is onder ons nog een overblijfsel naar de verkiezing. Het wordt echter al kleiner. Hoe lang nog? En toch, nog is het de tijd van Gods geduld, van Gods genade.

Het kan nog erger dan Sodom

Zo zag Abraham dat Sodom en Gomorra als een brandende oven waren geworden en dat de rook van die oven in die vroege morgen nog opsteeg. Het is een heenwijzing naar het laatste oordeel. Zoals de maat van Sodom, zo zal ook eens de maat van de wereld zijn vol gezondigd. Dan zet de Heere Zelf een streep. De rook van Sodom wijst heen naar de rook van de poel van vuur en sulfer, waarin de goddelozen geworpen zullen worden. Abraham "zag, en zie, er ging een rook van het land op, gelijk de rook eens ovens" (vers 28). Zien wij ook wel eens de kant op van Gods gerichten? U zegt misschien: Erger dan Sodom kon het toch niet! Bedenk toch, dat het nog erger kan. Waar? In de wereld? In Amsterdam? Nee, in de kerk! Kapernaüm was tot de hemel toe verhoogd, want Christus had gewandeld op de straten van die stad, maar Kapernaüm zou tot de hel

toe nedergestoten worden. "Want zo in Sodom die krachten geschied waren die in u geschied zijn, zij zou tot op de huidige dag gebleven zijn" (Matth. 11:23).

Als in Sodom en Gomorra die krachten waren geschied, zij zouden zich hebben bekeerd. Het kan dus nog erger dan Sodom. Hoe dichterbij Gods openbaring, hoe dichterbij het Evangelie van Christus, hoe erger het wordt. Daarom heeft Christus het met zoveel ernst en klem gezegd: "Doch Ik zeg u, dat het den lande van Sodom verdraaglijker zal zijn in de dag des oordeels dan u" (Matth.

11:24). Zult u het bedenken? Als we onder het Evangelie hebben geleefd, als we er zo dichtbij geweest zijn, als we het merkteken van Christus hebben gedragen, en we ons niet hebben bekeerd, nooit hebben gebogen als een schuldige en verlorene voor de Heere, dan zal het ons in het laatste oordeel zwaarder vallen dan Sodom. Het kan dus nog erger dan Sodom. "Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet" (Psalm 95:7-8).

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Ekeveld

COMMENTAAR

Niksisme en de wet van de drie geboden

De Bijbel als het Woord van God heeft voor velen in onze samenleving geen gezag meer. Het is hooguit een boek dat cultuurhistorische of literaire waarde heeft.

Dat de Bijbel de geopenbaarde wil van God bevat tot heil en zaligheid van mensen wil de moderne mens niet weten. Waar het ik op de troon zit, is er voor God en Zijn Woord geen plaats. Wat blijft er voor de mens van de 21e eeuw over? Het niksisme?

Een woord dat in de politiek nogal opgeld doet vandaag. Het vierde kabinet Balkenende zou een kabinet van het niksisme zijn. Het is een kabinet van pappen en nathouden, zo wordt dan gezegd. Het brengt eigenlijk niks tot stand. Glijdt de mens inderdaad af van het ietsisme, het geloof dat er toch wel iets moet zijn buiten de menselijke waarneming, tot het niksisme? En dan versta ik dat woord in deze zin dat er voor de mens niks overblijft waaraan hij enig houvast heeft in een wereld die bloedt uit duizend wonden. Hoewel het Woord van God blijft tot in alle eeuwigheid, geeft dat de mens geen enkel houvast. Hij gelooft immers niet dat dit Woord heilzaam is voor individu en samenleving. We zoeken onze norm niet meer in wat voor ideologie dan ook, maar in onszelf. Daaruit ontstaat een nieuwe

ideologie, die in hoofdzaak maar drie punten kent. Je zou kunnen zeggen: de mens van de 21e eeuw maakt zich een nieuwe wet met slechts drie geboden.

Wat zijn die drie geboden dan? Het eerste gebod luidt: Gij zult alle mensen gelijk achten. Het tweede is: vrijheid van meningsuiting. En het derde: Elk mens moet zelfstandig kunnen beschikken over zichzelf. Is er geen vierde gebod? Een gebod dat te maken heeft met vrijheid van godsdienst en levensovertuiging? Nee, daarvoor is geen apart gebod meer nodig. Die vrijheid wordt ingesnoerd in de drie nieuwe geboden. Laten we ze eens afzonderlijk bezien in het licht van de tijd waarin wij leven.

Gelijkheid

Mannen en vrouwen moeten gelijk zijn. Dat zij zich door hun fysieke kenmerken onderscheiden, nemen we maar op de koop toe. Maar ze moeten en zullen gelijk zijn. De Algemene Wet Gelijke behandeling laat er geen misverstand over bestaan. Geen onderscheid met betrekking tot sexe.

Tegelijkertijd is de vrouw in reclame en media een lustobject. Man en vrouw gelijk? Ook als in een verderfelijke film vol pornografie een vrouw acteert, die zegt tot bepaalde

handelingen gedwongen te zijn? Ook als de burgemeester van Amsterdam vindt dat een moslim niet verplicht is de hand van een vrouw te drukken? Bij alle geroep om gelijkheid, bestaat er een gruwelijke ongelijkheid, waarvoor velen de ogen sluiten.

Geen wonder als de mens op zichzelf wordt teruggeworpen en geen ijkpunten meer heeft voor de vraag naar de zin van het leven. Wat is de Bijbel dan actueel. Daarin wordt de verhouding tussen man en vrouw getekend zoals door God bedoeld. Niet gelijk, wel gelijkwaardig. Man en vrouw schiep Hij hen. Onderscheiden met het oog op ieders plaats en roeping in de wereld.

Onderscheid naar hetero- of homo-seksuele gerichtheid mag evenmin worden toegestaan. Ambtenaren van de burgerlijke stand moeten hun door Gods Woord genormeerde geweten maar aan de kant zetten. Iedereen is voor de wet gelijk. De intolerantie van de zogenaamde tolerantanten leidt tot verregaande discriminatie van een minderheidsgroep in ons land. De goede bedoelingen van de CU ten spijt lijkt er voor deze mensen geen plaats meer te zijn in de publieke sfeer.

Slechts enkele gemeenten laten zich door de homo-lobby niet in de tang nemen en blijven ruimte geven aan hen die om des gewetens wil geen verbintenis (want een huwelijk wil en kan ik het niet noemen) tussen twee mensen van hetzelfde geslacht

De intolerantie van de zogenaamde tolerantanten leidt tot verregaande discriminatie van een minderheidsgroep in ons land. De goede bedoelingen van de CU ten spijt lijkt er voor deze mensen geen plaats meer te zijn in de publieke sfeer.

willen voltrekken. Hun Bijbel spreekt immers een andere taal dan de bijbel van de nieuwe ideologie.

Ik zou alle verboden onderscheid volgens de Algemene Wet Gelijke Behandeling kunnen bespreken, maar dat zou te ver voeren. Ik probeer de geest van de tijd te tekenen, opdat we die zullen onderkennen. Daarin past ook het streven om het verbod van Godslastering uit het strafrecht te halen.

Niks geen afzonderlijke bepalingen voor een bepaalde geloofsrichting. We lopen het gevaar meegetrokken te worden.

We staan immers midden in deze samenleving. Het gebed moge wel zijn of de Heere bekering wil geven tot Zijn inzettingen, opdat we niet steeds verder wegzinken in het moeras van het moderne heidendom, van het niksisme.

Vrijheid van meningsuiting

Volgens onze Grondwet heeft niemand voorafgaand verloop nodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. De vrijheid van meningsuiting schijnt vandaag wel zo ongeveer het belangrijkste te zijn wat het menselijk geslacht in stand moet houden. Ook al wordt de rechtsorde er door in gevaar gebracht, dan nog wordt aan dit recht een betekenis toegekend die dreigt door te slaan naar absolute vrijheid. Iedereen moet maar kunnen zeggen wat hij denkt. De laatste zin van het grondwetsartikel: behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet, lijkt een papieren letter. We mogen Wilders niet oproepen om van de vertoning van zijn Koranfilm af te zien. Ook al gaat dat misschien wel levens van Nederlandse soldaten kosten in Afghanistan. Vrijheid van meningsuiting gaat boven alles. Of toch niet? Houdt die vrijheid op als we oproepen om terug te keren naar de inzettingen van de Heere? Houdt het op als we eerlijk met onze medemens omgaan en zeggen dat wie God verlaat smart op smart te vrezende heeft? Ik weet het niet. Misschien nog niet. Maar u moet er maar op letten dat de tolerantie vaak ophoudt daar waar christelijke normen en waarden in het geding gaan komen.

Gedrongen door internationale protestacties en door gevreesde gevolgen van de vertoning van de Koranfilm gaat de regering eindelijk er toe over om na te gaan of er juridische gronden zijn om de verwachte film te verbieden. Zo'n verbod is wel degelijk mogelijk met het oog op de staatsveiligheid en de openbare orde, zo zeggen sommige deskundigen. Waarom daarvan niet eerder gebruik gemaakt? Pleit ik daarmee voor de zaken in de wereld van de islam die Wilders in de film aan de orde meent te moeten stellen? Nee, verre van dat. Maar dit is niet de manier om die zaken voor het voet-

licht te brengen. Het kabinet zou echter juist op dit punt kunnen tonen geen kabinet van het niksisme te zijn. Is het niet sinds het eerste kabinet Balkenende dat we weer spreken over waarden en normen? Wat is er van terecht gekomen? Op de bijeenkomst van de PvdA ter gelegenheid van één jaar kabinetsdeelname werd geconstateerd dat als het gaat om ethische zaken de bewindslieden van de PvdA geen enkele last hebben gehad van de CU. Dat geeft te denken. Ook als het gaat om het derde punt van de nieuwe ideologie.

Driekwart van de Nederlanders is voor gecontroleerde verstrekking van een zogenaamde laatstewilpil.

Zelfbeschikkingsrecht

Waar komt de begeerte om zelf over leven en dood te kunnen beslissen duidelijker uit dan in de discussie over de euthanasie? Driekwart van de Nederlanders is voor gecontroleerde verstrekking van een zogenaamde laatstewilpil.

Zelfdoding wordt helaas door de Nederlandse wet toegestaan als er sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk lijden. De Hoge Raad heeft uitgesproken dat het enkele feit van 'het klaar zijn met leven' onvoldoende grond is om over te gaan tot euthanasie. De euthanasielobby is het daar niet mee eens en wil dat ouderen ook een eind aan hun leven kunnen maken als ze hun bestaan aanmerken als voltooid. Je hebt je leven gehad. Je hebt er min of meer van genoten. Nou, wat heb je dan nog te wensen? Dan kun je er toch maar beter uitstappen? Dood is dood.

Wat ontzettend dat 55 procent van de bevolking zich kan voorstellen dat de eigen ouders of grootouders om die reden zelfdoding zouden overwegen. En als je dan niet over je natuurlijke vermogens kunt beschikken? Als je verlamd bent en niet meer kunt slikken, of misschien niet meer kunt spreken? Wel, dan moeten we maar grijpen naar de laatstewilprik. Dan zal de familie wel beslissen over

het levenseinde van vader of moeder. Een spuitje kan dan uitkomst bieden.

Als het aan de voorstanders van euthanasie ligt, zal het niet zo lang meer duren, doordat de wet op dit punt zal zijn verruimd. Zie daar, de mens als de beschikker over leven en dood. De mens in zijn hoogmoedige bestaan zonder God en Meester. De mens van de Franse revolutie, waarvan de doorwerking nog lang werd tegengehouden door de christelijke normen en waarden van onze samenleving, maar waar het 'ni Dieu, ni maître' zich manifesteert in de afbraak van die normen en waarden.

Drie geboden

Er is geen twijfel aan of de aanhangers van het libertijnse gedachtegoed zullen niet rusten voordat onze samenleving van alle godsdienst is bevrijd. Onze Minister-president kreeg daar een voorproef van toen hij had gezegd dat het voor hem onmogelijk is zonder geloof te regeren. Men zal niet rusten voordat het Franse ideaal van laïcité is bereikt. Laïcité betekent daar dat de publieke ruimte volstrekt neutraal moet zijn.

Religie is een individuele privé-zaak. Dus geen levensbeschouwing in het door de overheid gereguleerde publieke domein. Alsof religie zich laat terugdringen binnen het privé domein. Daar zijn de propagandisten van de wet van de drie geboden zelf het bewijs van. Want of men dat nu wil erkennen of niet, wat is hun streven anders dan een geloof dat de mens pas werkelijk gelukkig is als alle remmen zijn losgegooid? Maar wat een armoede. Want is een mens die aan zichzelf wordt overgelaten niet nameloos arm? Zonder stuur komt hij uiteindelijk uit bij het niksisme, bij de doelloosheid van het leven. Heeft ons leven doel? Is het al gericht op het doel waartoe God de mens schiep? Hebben we door genade God al leren bedoelen in ons leven met alle gebrek en tekort? Want ook al héten we christenen, we moeten het in waarheid gemáákt worden. Het einde van een mensenleven zonder God en zonder Christus eindigt niet in het niksisme, maar in de eeuwige dood.

Capelle aan den IJssel. ds. W. Silfhout

Geroepen tot gehoorzaamheid

'En ik, in de naam van de almachtige God, verklaar dat uw studiën een voorwendsel zijn; indien ge weigert u met ons aan dit werk des Heeren te geven, God zal u vervloeken, want ge zoekt uzelf en niet Christus!'

Deze woorden sprak Farel met verheven stem, toen Calvin een enkele nacht in Genève dacht te verblijven, maar daar niet wilde blijven. Soldaten hadden de weg naar Straatsburg versperd en dwongen hem de omweg via Genève te maken. Een omweg in ons leven kan evenwel voor God een rechte weg zijn om Zijn doel met ons te bereiken. Toen Calvin in Genève kwam, was het een lichtzinnig stad, waar de Roomse kerk haar gezag had verloren. De priesters hielden er een bordeel op na! Politiebeambten hadden de deuren van een klooster met geweld moeten openbreken, om geroofde jonge meisjes aan de monniken te ontrukken. In 1526 had het volk het bisschoppelijk paleis bestormd om een eerbaar meisje, dat van straat geroofd was, uit zijn macht te bevrijden. De goddeloosheid en zedeloosheid kende haast geen grenzen. In dat verband moet gezien worden dat ook een aantal hooggeplaatste mannen voor de overheid verklaarden geen kerkdiensten meer bij te willen wonen, maar te gaan leven zoals het hun goed dacht, zon-

der zich aan enig vermaan te willen storten.

Zoals overal waar gezagsstructuren afgebroken worden, was ook hier het gevaar van anarchie reëel. Farel was met twee andere reformatorische predikers vanuit Bern naar Genève gezonden. Hij toonde zich een geharnast strijder voor reformatie met een streng politiek regime. Drie dienaren konden evenwel het werk niet aan. Calvin wilde er zich echter niet voor geven. Hij leidde liever een teruggetrokken leven om te studeren. Gods wil was anders en Hij kan onze wil wel neigen. Hij vindt zijn knechten niet gewillig, maar maakt ze gewillig. Ook daarvoor heeft Hij Zijn instrumenten, zoals hier Farel.

Als Calvijn's invloed na zijn komst toeneemt, gaat het niet aan de strenge wetgeving in alles op zijn naam te zetten. Hij begon zijn werk niet als dictator, zoals sommige roomse schrijvers ons willen doen geloven, maar als lector in het Nieuwe Testament. Hij mag later ook in disputen met Rome zijn talenten gebruiken en de orde in de kerk bevorderen door artikelen op te stellen voor de organisatie van het gemeentelven. Hij is in dit alles schrifttheoloog en daardoor een

indrukwekkend instrument in Gods hand.

Laten we dit keer letten op de les die er ligt in zijn roeping. Hij leek op Mozes in Midian, die uitvluchten zocht om niet naar Egypte te moeten. Was hij ook niet – als Mozes aan het hof – in zijn studie al voorbereid op het werk dat hem wachtte? De wil van Calvin is bedwongen en geneigd tot gehoorzaamheid, niet door de sterkere wil van Farel, maar door de wil van God. Hij voelde zich geroepen door God Zelf en zegt er later van dat het hem verging 'alsof God uit de hoge Zijn hand over hem had uitgestrekt om hem vast te houden.' Het heeft God behaagd Farel te gebruiken om Calvin te leren zich over te geven aan het werk des Heeren. Zo kan God nog mensen gebruiken om harten van anderen te neigen tot Zijn wil.

Die wil kan niet zijn dat we onszelf meer zoeken dan Christus. Wat een les voor iedereen, maar bijzonder ook voor Gods knechten! God zal hen tot zegen stellen als ze zich overgeven in Zijn handen.

Dan zal het anders gaan dan we dachten, maar dan gaat het wel goed. Zeker is er dan nog wel plaats voor studie; zie het bij Calvin! Maar dan op de plaats waar God ons gebruiken wil. Calvin schrijft hier later over in zijn Institutie dat het leven van een christen een voortdurende zelfverloochening moet zijn.

Goes,

ds. C.J. Meeuse

DIETRICH BONHOEFFER (1906-1945)

3

Waardering

Interpretatie

Bonhoeffer heeft op verschillende stromingen in de wereldkerk invloed gehad. Dat vindt mede zijn oorzaak in het gegeven dat zijn werk na zijn dood op verschillende manieren werd geïnterpreteerd.

Zo probeerden aanhangers van de 'God is dood'-theologie hem in hun kamp te trekken, op grond van Bon-

hoeffers opmerkingen over het seculiere christendom. Als zodanig werd Bonhoeffer in het verleden wel tot de vrijzinnigheid gerekend. Terecht is dat niet. Zijn zus Sabine merkte naar aanleiding daarvan verbitterd op dat haar broer twee keer vermoord was: eenmaal door de nazi's en eenmaal door de vrijzinnige 'God is dood'-theologen.

Bonhoeffers verzet tegen het nazi-

regime en zijn aandacht voor de vervolgte Joden was voor anderen aanleiding hem te plaatsen bij de zogenaamde bevrijdingstheologen. Zijn aandacht voor de maatschappij leidde in sommige kerken tot bezinning op de diaconale taak van de kerk naar de wereld.

Ook zijn er mensen die vooral aandacht hebben voor het spirituele, wij zouden zeggen het 'bevindelijke' aspect in het werk van Bonhoeffer. En voorstanders van de wereldwijde oecumene kunnen zich eveneens op Bonhoeffer beroepen. Al deze aspecten kunnen niet los van elkaar gezien worden. We kunnen er niet één uitlichten en de overige weglaten. Daarvoor zijn Bonhoeffers gedachten te veelomvattend, te zeer met elkaar

verbonden en – door zijn vroegtijdige dood – te onafgerond.

Waardering

Dat complexe en onafgeronde van Bonhoeffers theologische ideeën maakt het ook moeilijk een evenwichtige beoordeling ervan te geven. Toch wil ik daartoe een poging wagen. Iemand vatte zijn mening over enkele buitenlandse theologen – onder wie Bonhoeffer – eens als volgt samen: 'Ik veracht ze niet; ik veroordeel ze niet; ik hoef ze niet. God heeft ons andere theologen gegeven.' Op deze uitspraak is wel de reactie gekomen als zou het 'ik hoef ze niet' tóch verachting en veroordeling bevatten. Dat is niet juist. Ik zou in de waardering van Bonhoeffer aan willen sluiten bij deze woorden. Laat ik ter verduidelijking op de verschillende aspecten ervan wat dieper ingaan. 'Ik veracht hem niet.' Integendeel, als mens is hij onze achting waard. In de vorige artikelen is dat duidelijk naar voren gekomen.

Als we zijn werken al lezen, dan moeten we die niet op één lijn stellen met die van bijvoorbeeld Calvijn, Brakel en Boston. Dat zijn de mensen die God óns gegeven heeft.

'Ik veroordeel hem niet.' Hoewel bepaalde aspecten van zijn theologische opvattingen afgewezen moeten worden, mogen we hem als persoon niet veroordelen. Tenslotte kómt het oordeel over de mens ons niet toe. Ik hoef hem niet. God heeft ons anderen gegeven. Deze twee dingen wil ik nadrukkelijk bij elkaar zetten. Dat we Bonhoeffer niet mogen verachten en veroordelen, maar dat hij integendeel ons respect in meerdere opzichten waard is, wil niet zeggen dat we ons op zijn geschriften moeten oriënteren. Als we zijn werken al lezen, dan moeten we die niet op één lijn stellen met die van bijvoorbeeld Calvijn, Brakel en Boston. Dat zijn de mensen die God óns gegeven heeft. Hun geschriften ademen een zuiverder bijbelse geest dan die van Bonhoeffer, hoeveel hij ook in zijn tijd en omgeving betekend heeft en wellicht nog betekent. Met het misschien wat negatief klinkende 'ik hoef hem niet', wordt dan ook geen verachting of veroordeling bedoeld, maar niet meer dan de eenvoudige vaststelling dat we hem niet

nodig hebben; dat de gereformeerde leer geen behoefte heeft aan de op belangrijke punten afwijkende opvattingen van Bonhoeffer, terwijl de mooie en schriftuurlijke elementen in zijn werk ook in goed gereformeerde werken te vinden zijn.

Een kritische lezer die de gereformeerde werken goed kent, zal wellicht door hem aan het denken worden gezet. Maar dan wel een kritische lezer: iemand die zelf nadenkt en niet klakkeloos aanvaardt wat hij leest. En daarvoor is ook nodig dat zo iemand de gereformeerde werken goed kent. Wie niet thuis is in de bijbelse, gereformeerde opvattingen, zal door een vlot en boeiend schrijver als Bonhoeffer makkelijk meegevoerd worden wanneer deze onbijbelse paden inslaat. Wie daarom op zoek is naar een eenvoudig, stichtelijk of prak-

tisch boek, kan beter een puritein of nadere reformator pakken. En wie wat diepgravender theologische werken zoekt, doet er beter aan Calvijns Institutie, Brakels Redelijke Godsdienst of Bostons Viervoudige staat te lezen. Wie deze en dergelijke werken niet kent, mist de nodige gereformeerde bagage om met onderscheid te kunnen lezen.

Laten we Bonhoeffer niet verachten, noch veroordelen. Maar laten we ook bedenken dat Gods ons zuiverder geschriften geschonken heeft dan de zijne. Laten we na de Bijbel vooral dat geschenk van God, de gereformeerde werken uit het verleden, niet verachten door de voorkeur te geven aan minder zuivere of op belangrijke punten onzuivere geschriften.

Kampen,

P.L. Rouwendal

BOEKENNIEUWS

Barnold Tubant, Gedragen door trouwe handen.

Uitg. GBS – Leerdam. BK 43. 77 blz., € 5,25.

In dit boekje worden tien historische verhalen verteld. Deze verhalen zijn eerder in *Standvastig* verschenen, een uitgave van de Gereformeerde Bijbelstichting. De titel *Gedragen door trouwe handen* is gebaseerd op de beginregel van het opschrift op het graf van David Livingstone. Over deze bekende ontdekkingsreiziger gaat het eerste verhaal. Deze zending, die zijn arbeidsterrein in Afrika had, heeft veel meegemaakt in zijn leven, o.a. honger, dorst, ziekten en allerlei gevaren. Zo zijn er enkele zendingsgeschiedenissen in dit boek opgenomen, bijvoorbeeld over William Carey (die werkzaam was in India) en John Williams. Enkele verhalen in dit boekje zijn heel bekend, andere verhalen zijn minder bekend. 'Kapitein Slingesby redt de stad Sluis' is een onbekend verhaal. Maar wel erg mooi! De kapitein gebruikte een krijgslist door te doen alsof er veel verdedigers in de stad waren. Door een wonder bleef de stad behouden. Het verhaal 'De gebakken Bijbel' maakt veel indruk. De Bijbel werd in het deeg gelegd toen de vijand binnenkwam. Zo bleef de Bijbel

gespaard. Een verhaal is opgenomen over Charlotte de Bourbon, de vrouw van Willem van Oranje. Deze verhalen uit de geschiedenis tonen ons Gods trouw en Zijn leiding. *Gedragen door trouwe handen* is zeer geschikt om te lezen of voor te lezen aan kinderen. Het is een mooie uitgave voor een kleine prijs.

Veenendaal,

D. van Wijngaarden

C. Verdouw, Pierre du Moulin, hugnotenpredikant in de strijd.

Uitg. Den Hertog – Houten.

ISBN 90 331 1920 X. 194 blz., € 19,90.

Pierre du Moulin, geboren in 1568, leeft in een bange tijd. De hugenoten, zoals de Franse gereformeerden werden genoemd, worden wreed vervolgd en dat ondervindt ook de kleine Pierre. Zijn vader is predikant en moet vluchten voor het geweld. De nood stijgt zó hoog, dat de kinderen in een stromatras onder een veren dekbed worden verstopt om uit handen van de moordenaars te blijven. Na veel weder-

waardigheden en de kennelijke bewa- ring van de Heere wordt Pierre predikant. Hem wordt gevraagd de gemeente van Parijs te dienen. Door Gods voorzienig- heid komt hij echter eerst in Nederland op de Leidse universiteit terecht. Daar is hij jarenlang professor in de filosofie. Ondanks alle gevaren van vervolging ver- trekt ds. Du Moulin uiteindelijk toch naar Parijs, waar de gemeente hem echter niet kan onderhouden en waar zelfs geen kerk is om te preken.

In heel Frankrijk wordt ds. Du Moulin bekend. Hij is een goed redenaar, schrijft talloze boeken en brieven, verdedigt de gereformeerde leer en weerspreekt de dwalingen in de Roomse Kerk. Zijn pre- ken worden onder andere door Jacobus Borstius in het Nederlands vertaald. Zelfs in Engeland spreekt men over ds. Du Moulin. Op verzoek van de Engelse koning Jacobus I verblijft hij er een poos en verdedigt de koning tegen de aanval- len van Rome.

Ondertussen is Pierre getrouwd met Marie Colignon, een godvrezende wedu- we. Het huwelijk wordt gezegend met kinderen. Hoe druk ds. Du Moulin het ook moge hebben, de opvoeding van zijn kin- deren gaat hem zeer ter harte en de huis- godsdiensdienst wordt zeker niet vergeten. Op hoge leeftijd gekomen schrijft hij aan zijn kinderen: "U moet verhinderen dat uw kinderen ledig zijn. Want ledigheid ver- hardt de geest. U moet ook uw kinderen sober opvoeden." En: "Er is niets wat in de nog tedere geesten dieper indruk maakt dan hetgeen zij gezien of gehoord heb- ben van hun vader of moeder. Uw huis- gezinnen moeten kleine kerkjes zijn en uw huizen als kleine tempels, waar God nauwgezet gediend wordt."

Veel heeft ds. Du Moulin betekend voor de protestantse kerken in Europa. Hij ijvert in woord en geschrift voor de vereniging van al die kerken, want als een- heid kunnen ze des te beter de Roomse Kerk weerstaan. Helaas zijn de verschillen te groot. Als hij uitgenodigd wordt om deel te nemen aan de Dordtse Synode (1618-1619), verbiedt de Franse Koning Lodewijk XIII hem het land te verlaten. Hij schrijft daarom een boekje tegen de Arminiaanse leer om zo toch behulp- zaam te zijn in de strijd tegen de Remon- stranten. In afhankelijkheid van de Heere heeft ds. Du Moulin ontzaglijk veel werk mogen doen. Verschillende citaten uit preken en andere geschriften geven aan, hoe hij op eenvoudige wijze ook het gewone volk wist te bereiken en voort- durend wees op de noodzaak van beke- ring. In 1658 komt een einde aan het arbeidzame leven van ds. Du Moulin. Op 90-jarige leeftijd mag hij na een rijk geze- gend leven ingaan in de eeuwige heer-

lijkheid. Wat zijn velen van Gods kinderen door zijn preken en geschriften ver- maand en vertroost. Ook van ds. Du Mou- lin mag gezegd worden, dat hij nóg spreekt, nadat hij gestorven is.

Achterin dit leerzame boek vinden we een preek over 2 Korinthe 12:7-9. Tevens is een uitgebreide literatuuropgave, een lijst met de geraadpleegde werken van ds. Du Moulin zelf en een register van persoonsnamen toegevoegd.

Zwijndrecht, A. Teerds-Gertenbach

Ds. P. van Ruitenburg, Wie God is, 52 bijbeloverdenkingen over hoe God Zich openbaart. Uitg. Den Hertog – Houten. ISBN 978 90 331 2087 9. 205 blz.; € 14,50.

In het "Woord vooraf" geeft ds. Van Ruiten- burg aan dat het ern- stig afnemend gods- besef in de westerse wereld hem heeft gedrongen dit boek te schrijven. Aan de hand van bijbelse kernwoorden heeft hij "met vreze en beven" 52 korte meditaties geschreven over Wie God is en hoe Hij Zich geopen- baard heeft. Boven elke meditatie staat een bijbeltekst waaruit het betreffende kernwoord genomen is. De meditaties zijn min of meer gegroepeerd om the- ma's als God Zelf, Zijn namen, eigen- schappen en facetten van Gods welbeha- gen. Tevens trekt de schrijver pastoraal lijnen naar de praktijk van het (geloofs)- leven. Dit doet hij op een rustige, tere en aansprekende wijze. De waarde van de uitspraken wordt verhoogd door tal van bijbelteksten als bewijs. Hoofdstuk 1 is de treffende inleiding: "Zoete overdenking van God! Ons hart is onrustig tot het rust vindt in God, heeft Augustinus eens gezegd. Dit hoofdstuk noemt terecht overdenking een van de middelen voor de verborgen omgang met de Heere. De schrijver sluit af met een meditatie over Gods majesteit, "omdat Gods majesteit Gods schoonheid en glans is. God geve ons die majesteit te zien." Het is levende dogmatiek, een loflied op de drie-enige God! Geest en leven! Het hart zegt er "amen" op.

Hoogtepunten in de bundel zijn: hfdst. 4: Jehova; blz. 38: de eeuwige bewondering van de oneindige God in de eeuwige gelukzaligheid; de hoofdstukken 11: Gods wrekende gerechtigheid en Zijn reddende gerechtigheid; 22: een ijverig God; 23: God de Vader; 40: Om Mijns Naams wil; 42: Gods behagen in Zijn Zoon

en 46: Oproep tot bekering.

Het boek is een goed naslagwerk bij de voorbereiding voor catechisatielessen. Het is daarnaast een goed hulpmiddel bij persoonlijk bijbelonderzoek. Zoals reeds gezegd: wij kunnen lezen hoe God Zich geopenbaard heeft. De lezer smeke echter om de persoonlijke toepassing. Immers: wat mij niet geopenbaard is, weet ik niet; wat mij niet deelachtig gemaakt is, heb ik niet. Ik beveel dit boek van harte aan. Neem en lees.

Scherpenzeel,

Iz. den Dekker

A. Hoogendoorn, Doe uzelf geen kwaad. Pastorale aspecten rond suïcide. Gebr. Koster – Barneveld, ISBN: 9 789055 514526, 208 blz., €12,90.

De schrijver is werk- zaam als docent godsdiensdienst/ethiek aan het Hoornbeek College te Amers- foort. Deze publica- tie diende in een voorvorm als afstu- deerscriptie op de HBO-opleiding voor godsdiensdocenten van de Gereformeerde Gemeenten. De auteur geeft aan een duidelijke motivatie te hebben voor dit gevoelige onderwerp en ziet als doelgroep voor zijn boek men- sen die persoonlijk, relationeel, beroeps- matig en ambtelijk met suïcide in aan- king komen.

Het boek bestaat uit vier delen. De intro- ductie bevat onder andere een begrips- omschrijving en een overzicht van de opbouw van het boek. Daarna volgt het eigen onderzoek van de auteur. Bijbelse en kerkhistorische gegevens komen beknopt aan de orde, gevolgd door een overzicht van wat binnen de gerefor- meerde gezindte in catechismusverkla- ringen vanuit het zesde gebod over suï- cide wordt gezegd. Enkele gegevens over actuele ontwikkelingen in onze samen- leving sluiten dit deel af. In het derde deel komen diverse predikanten en andere ambtsdragers uit de gereformeerde gezindte aan het woord, die allerlei vra- gen over zelfdoding beantwoorden die de auteur hun voorlegde. Ethische en praktisch-pastorale noties wisselen elkaar hier af. De auteur sluit af met een handleiding waarin hij samenvattende stellingen, gespreksvragen en praktische aanbevelingen geeft. In dit boek komen vele meningen met argumenten naar voren. Tussen de medewerkers zijn accentverschillen, maar omdat ieder de

pastorale strekking in acht neemt, kan er voor de omschreven doelgroep veel goede informatie aan worden ontleend. Met dit overzicht heeft de auteur de lezers een dienst bewezen.

Ik plaats drie opmerkingen bij dit waardevolle boek.

1. In het eigen onderzoek had de auteur dieper kunnen doorvragen. Met name betreft dit de bijbelse gegevens. Ik denk aan de betekenis van de grondwoorden voor doden, de argumentatieve waarde van de bijbelse voorbeelden van zelfdoding, maar ook aan de eventuele bijbelse argumentatie achter de uitspraak die voor velen tot uitgangspunt is geworden: 'God bewaart Zijn kinderen voor zelfdoding'.
2. De opbouw van het boek was sterker geworden als de auteur een omvattende nabeschuiving had geschreven op de veelheid van opvattingen die opgevoerd wordt door de vragen die hij aan de vertegenwoordigers van de gereformeerde gezindte voorlegde. Nu blijft de lezer achter met een complexe veelheid aan gegevens.
3. Het boek analyseert het probleem te weinig volgens een vaste methode. De morele beoordeling van suïcide en de levensbeschouwelijk-pastorale vraag naar de eeuwige bestemming lopen teveel door elkaar. Een meer methodische aanpak had ook kunnen leiden tot grotere aandacht voor een scherpe afbakening van het begrip suïcide. Juist bij inhoudelijke verschillen is het belangrijk de te bespreken zaak consequent beschrijvend te definiëren: suïcide is opzettelijke levensbeëindiging. Nu lopen suïcide (zelfdoding) en de waarderende term zelfmoord voortdurend door elkaar. Daarbij komt dat er zoveel verschillende situaties zijn waarin sprake is van opzettelijke levensbeëindiging, dat de grens tussen wat de auteur suïcide noemt en wat hij en anderen zelfmoord noemen tamelijk vloeïend is.

Deze opmerkingen nemen zeker niet weg dat ik waardering heb voor de vele waardevolle gedachten die het boek meegeeft en voor de pastorale gevoeligheid bij de auteur en zijn medeschrijvers. Deze gevoeligheid blijkt in het oog hebben voor de psychische nood situatie als een mogelijke achtergrond van suïcide en het overlaten van het oordeel aan de Heere, Die alwetend, rechtvaardig en barmhartig is. Terecht wordt er verschillende keren op gewezen dat het leven van een mens doorslaggevend is. Het is goed dat dit ingrijpende vraagstuk op deze wijze aan de orde is gesteld.

Zeist,

B. van Ojen

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Beekbergen:
ds. C. Sonneveld te Lethbridge (Canada);
Te 's-Gravenzande:
ds. J.J. Tanis te Kampen;
Te Elspeet:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
Te Puttershoek:
ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;
Te Rotterdam-Zuidwijk:
ds. A.B. van der Heiden te Benthuizen;
Te Wolphaartsdijk:
ds. A. Schot te Nunspeet.

Aangenomen:

Naar Yerseke:
ds. C. van Krimpen te Oud-Beijerland.

Bedankt:

Voor Aalburg, Goudswaard en Katwijk aan Zee: ds. A.J. Gunst te Nieuwerkerk;
Voor Leiderdorp:
ds. C.G. Vreugdenhil te Vlissingen;
Voor Oosterland:
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

■ BEVESTIGING/INTREDE DS. M. GOLVERDINGEN TE WAARDE

De bevestiging en de intrede van ds. M. Golverdingen in onze gemeente zal plaatsvinden op **woensdag 23 april**. De bevestigingsdienst zal geleid worden door onze consulent ds. G.J. Baan en vangt aan om 14.30 uur.

De intrededienst vangt aan om 19.00 uur. Beide diensten vinden plaats in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Krabbendijke, J.W. Frisostraat 1.

Kerkenraad Geref. Gemeente Waarde

■ 50 JAAR Geref. GEMEENTE SOEST

Donderdag 3 april is het 50 jaar geleden dat de Geref. Gemeente te Soest werd geïnstitueerd. Ter gelegenheid hiervan wordt 's avonds een bijeenkomst gehouden voor leden, oud-leden en andere belangstellenden. Aanvang: 19.30 uur. Ds. W. Visscher zal een meditatie verzorgen. Tijdens deze bijeenkomst zal het herdenkingsboek "De Fontein des levens" worden gepresenteerd door dhr. W. Verhoog, schrijver van dit boek, dat te koop is voor € 19,95 excl. portokosten. Te bestellen bij: R.J. van Vugt, Turfstreek 91, 3766 HT Soest, tel. 035-602 32 90 of per e-mail: rjvanvugt@kliksafe.nl

Kerkenraad Geref. Gemeente Soest

■ DOVENDIENST TE WOERDEN

Op **zaterdag 29 maart** hoopt ds. W. Harinck voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Woerden, Oude landseweg 50. Deze dienst begint om 15.00 uur.

Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2007

Pag. 255, gemeente **POORTVLIET**
Scriba is nu: M.A. Jansen, Paasdijkweg 21, 4693 RE Poortvliet, tel. 0166-61 27 19, e-mail: majansen@kliksafe.nl

BERICHTEN

■ BENOEMING MEDEWERKER ZGG VOOR NIGERIA

De Zending van de Gereformeerde Gemeenten heeft de heer D.K. Korpel uit Houten aangenomen voor uitzending ten dienste van de Nigeria Reformed

Church (NRC) in Nigeria. Dhr. Korpel (gehuwd, 46) is onderdirecteur van KAS Bank NV. Hij is momenteel ouderling in de Gereformeerde Gemeente te Houten. Hij zal na zijn opleiding bij ZGG uitzendingen worden om als adviseur de

deputaatschappen van de NRC te ondersteunen in hun werk.

Wij hopen dat de Heere Zijn zegen aan deze uitzending zal verbinden.

Namens het deputaatschap voor de Zending,

Ds. W. Harinck, secretaris

■ ZENDINGSMARKT TE GOUDA

De zendingscommissie nodigt u hartelijk uit **zaterdag 5 april** onze jaarlijkse rommel- en activiteitenmarkt te bezoeken. U vindt hierop een groot assortiment goederen, bestaande o.a. uit cadeautjes, boeken, ondergoed, perkgoed en heel veel levensmiddelen. Ook is er een grote **postzegelkraam**. Voor de kinderen zijn er diverse activiteiten.

Locatie: in en om het gebouw van het Driestar College, Ronsseweg 1 te Gouda. De markt is geopend van 9.00-14.30 uur. De opbrengst is t.b.v. de zending.

De zendingscommissie.

■ THEMA-AVOND TE VLAARDINGEN

De commissies zending en evangelisatie te Vlaardingen organiseren op **zaterdag 5 april** een thema-avond. Evangelist G. Baan zal een lezing houden over het thema: "Zending ver weg, zending dichtbij, zending en jij? Er is o.a. ook samenzang en tevens werken hieraan enkele instrumentalistes mee. Locatie: Sionkerk van de Geref. Gemeente, Westnieuwland 56. Aanvang: 19.00 uur. Collecte t.b.v. de inloopwinkel in Guinee (zending ver weg) en het inloophuis "In de Gouwstraat" te Rotterdam (zending dichtbij).

■ ISRAËLAVOND IN MIDDELBURG

Op **zaterdag 5 april** bent u hartelijk welkom op onze Israëlavond in de Ter Hoogkerk van de Geref. Gemeente van Middelburg-C. Ds. J.M.D. de Heer hoopt een appelwoord te spreken m.b.t. Gods werk onder het Joodse volk. Muzikale medewerking wordt verleend door het jeugdkoor "David" uit Yerseke o.l.v. Henriëtte de Bat-van Maelsake, organiste Marieke Oostdijk, en het jongerenkoor "Het Kleinnood" uit Aagtekerke o.l.v. Jan Wisse, organist Jacco Goud. Ook is er veel samenzang. Aanvang: 19.30 uur. Collecte t.b.v. het deputaatschap Israël.

■ ZANGAVONDEN

Barneveld

Op zaterdag 29 maart zal er een koor- en samenzangavond worden gehouden in de Bethelkerk te Barneveld. Het thema is "Leven door en na Pasen". Medewerking zal worden verleend door het gemengd koor "Soli Deo Gloria" uit Beekbergen en het schoolkoor en -orkest van het Van

Lodensteincollege, locatie Kesteren, onder leiding van dhr. Verrips. De samenzang zal worden begeleid door dhr. Van Buren. De algehele leiding is in handen van dhr. J. van den Brink, voorlichter van genoemd deputaatschap, die ook een kort meditatief appelwoord zal spreken. Aanvang: 19.45 uur. Collecte t.b.v. het deputaatschap Israël en ter bestrijding van de onkosten.

Dirksland

T.g.v. het 25-jarig bestaan van het Dirkslands mannenkoor zal er op **zaterdag 29 maart** een zangavond worden gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Dirksland, Mozartsingel 2. Naast genoemd koor zullen hieraan ook meewerken het Duivelslands mannenkoor en de solist/1e tenor Floris Ouwehand. Op deze avond zal de nieuwe cd "Loof de Heer' gestadig" worden gepresenteerd. Leiding: ouderling B. Kooy. Aanvang: 19.30 uur.

Dordrecht

De Ringen Midden en West van de Bond van zangverenigingen van de Geref. Gemeenten organiseren op **zaterdag 29 maart** een koor- en samenzangavond in de Julianakerk te Dordrecht, Mauritsweg 286. Aanvang: 19.30 uur. Opening: ouderling J. Everse. Appelwoord: dhr. S.D. Post (namens de jeugdbond). Medewerking wordt verleend door de jeugdkoren "Opent uwe mond" te Barendrecht en "De Regenboog" te Bodegraven (zingen in een koorgroep), het jeugdkoor "De kinderlofstem" uit Gorinchem en het

gemengd koor "Vox Humana" uit Dordrecht. Collecte t.b.v. de JBGG.

Elspeet

Op **zaterdag 5 april** organiseren het gemengd koor "Vox Humana" en het jeugdkoor "De nachtegaaltjes" een zangavond o.l.v. P.A. Bronkhorst, met organist J. Post. Hieraan werkt tevens mee het gemengd koor "God alleen de eer" uit Terwolde-De Vecht o.l.v. O. Zwolsman, met organist R. v.d. Noort. Ook is er samenzang met bovenstem. Locatie: hervormde kerk te Elspeet, Nunspeeterweg 5. Leiding: ouderling J.M. van Koeveringe. Collecte ter bestrijding van de onkosten. Aanvang: 19.30 uur.

Hardinxveld-Giessendam

Op **zaterdag 5 april** zal een koor- en samenzangavond worden gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Hardinxveld-Giessendam, Buitendams 118. Aanvang: 19.30 uur. Het thema van deze avond is "De lofzangen Israëls" van ds. J. Groenewegen. Medewerking verlenen: het kinder- en gemengd koor "Harpe Davids" uit Hardinxveld-Giessendam. Sopraan: Rianne van Roon. De algehele leiding is in handen van ds. W.J. Karels.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 30 MAART 2008

Aagtekerke 8.45 en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 15.00 uur leesdienst; Aalst 9.00 (H.A.) en 14.30 uur ds. Melis; Alblasterdam 9.30 uur ds. Mijnders en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 10.00 (H.A.) en 15.00 uur ds. Verweij; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur stud. Boeder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 18.30 uur stud. Van Rijswijk; Andijk 10.00 en 16.00 uur stud. Van Rijswijk; Apeldoorn 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. De Wit; Arnhem 15.30 uur ds. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en

19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. Clements; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. Boogaard; Boskoop 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Breda 18.00 uur ds. Melis; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 14.30 uur ds. De Leeuw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Delft 18.30 uur stud. Bredeweg; Deventer 18.00 uur ds. Kleppe; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Dordrecht 10.00

en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Mouw; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.15 (H.A.) en 19.00 uur ds. F. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Emmeloord 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Ermelo 9.30 en 15.00 uur ds. Veenendaal; Genemuiden 9.30 uur (H.A.) en 15.30 uur ds. Schot; Goes 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur ds. L. Blok; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 18.30 uur ds. De Waard; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Haarlem 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. Van der Net; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur leesdienst; Hellevoetsluis 18.00 uur ds. P. Mulder; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Hoofddorp 18.30 uur ds. De Heer; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. Vogelaar; Houten 11.00 (doventolk) en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezelinge 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur ds. De Heer; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. Meeuse; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 10.00 en 15.00 uur ds. Hakvoort; Leiderdorp 18.30 uur stud. Boeder; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 9.30 en 14.30 uur ds. Van Boven; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur ds. Van Belzen; Meliskerke (in Ger. Gem. Aagtekerke) 11.00 en 19.00 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Mijdrecht 19.00 uur ds. Golverdingen; Moerkapelle 15.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. De Waard; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Meeuse; Nieuwerter Aa 19.00 uur ds. Visscher; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 14.30 uur ds. Van Krimpen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Oostburg 15.00 uur ds. Van Gelder; Oosterend- Texel 10.00 en 16.00 uur ds. Tuinier; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Poortugaal 9.30 en 15.30 uur ds. M. Karens; Puttershoek 19.00 uur ds. Terlouw; Rhenen 10.00 en 19.00 uur ds. Sonneveld; Ridderkerk 9.30 en 17.00

uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 16.30 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30 en 14.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Verweij; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Paul en 18.00 uur stud. Labee; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 15.30 uur stud. Brede- weg; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Soest 9.30 en 15.00 uur ds. Golverdingen; Spijkenisse 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. P. Mulder; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur lees- dienst; Terneuzen 10.00 en 18.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. De Wit; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. C. Harinck; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 10.00 en 15.30 uur stud. Labee; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 uur leesdienst en 16.30 uur ds. Sonneveld; Vlaardingingen 19.00 uur ds. Silfhout; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur lees- dienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 14.30 uur ds. Moens; Westzaan 19.00 uur ds. Van der Net; Wierden 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. Van Dieren; Woerden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Zaandam 18.45 uur ds. Kattenberg; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zwijndrecht 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Zwolle 9.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 1 APRIL 2008

Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. Van Eckeveld; Brakel 19.30 uur ds. Bakker; Dirksland 19.30 uur ds. Schipper; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Verweij; Ermelo 19.30 uur ds. Van Boven; Haarlem 19.30 uur ds. Neele; Meeuwen 19.30 uur ds. Hakvoort; Puttershoek 19.30 uur ds. Meeuse; Ridderkerk 19.30 uur ds. De Leeuw; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. M. Karens; Stolwijk 19.30 uur ds. De Waard.

■ WOENSDAG 2 APRIL 2008

Aalburg 19.30 uur ds. Schreuder; Alblas- serdam 19.30 uur ds. Van Eckeveld (zen- ding); De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Dinteloord 19.30 uur ds. De Leeuw; Elspeet 19.30 uur ds. Beens; Hil- versum 19.45 uur ds. Melis; Leerdam 19.30 uur ds. Van Dieren; Leiderdorp 19.30 uur stud. Labee; Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. Vermeij; Nieuwerkerk 19.30 uur ds. Moens (bidstond P.S. Zuid); Rotter-

dam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Schot; Sint Philipsland 19.30 uur ds. Silfhout; Veenendaal 19.30 uur ds. Van Belzen; Zaandam 9.30 uur ds. De Wit.

■ DONDERDAG 3 APRIL 2008

Hellevoetsluis 19.30 uur ds. De Leeuw; Kapelle-Biezelinge 19.45 uur ds. Baan; Kootwijkerbroek 14.30 uur ds. Beens; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Ouddorp 19.30 uur ds. Van der Net; Soest 19.30 uur ds. Visscher (50-jarig bestaan gemeente); Westkapelle 19.30 uur ds. Hakvoort; Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ VRIJDAG 4 APRIL 2008

Zeist 14.15 uur (huw.bev.) ds. Van Ecke- veld.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

■ ZONDAG 30 MAART 2008

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samen- komsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bij- belshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alk- maar (t.o. NS- en busstation). Openings- tijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Har- telijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-l te Emmen; samenkom- sten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Ach- ter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend op donderdag van 14.30-21.30 uur, vrijdag van 10.00-15.00 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105. Sa-

menkomsten 10.00 ev. H.J. van den Boogaart en 18.30 uur ds. Hakvoort. Het inloopcentrum "Het kruispunt" is geopend op: dinsdag en woensdag van 14.00-17.00 uur; donderdag van 10.00-14.00 uur en 18.30-21.00 uur en zaterdag van 13.00-16.00 uur. U bent hartelijk welkom.

ADVERTENTIES

*En het geschiedde dat de bedelaar stierf
Lukas 16 : 22a*

Met diepe droefheid geven wij u kennis dat door de Heere, na een periode van afnemende krachten, in de Hope des Eeuwige Levens, van onze zijde is weggenomen mijn innig geliefde zorgzame man, mijn broer, zwager en oom

Gerrit van de Bospoort

echtgenoot van Willempje van den Top

in de ouderdom van 95 jaar.

Barneveld: W. van de Bospoort – van den Top
en verdere familie

22 maart 2008
Vliegersvelderlaan 42, kamer 305
3771 VB Barneveld

De begrafenis heeft j.l. plaatsgevonden op donderdag 27 maart op de Gemeentelijke Begraafplaats te Otterlo.

DANKBETUIGING

Voor al uw bliken van meeleven na het overlijden en bij de begrafenis van mijn innig geliefde vrouw en onze lieve, toegewijde moeder en omi

Agatha Verweij-Honkoop

zeggen wij u heel hartelijk dank.

Het is onze oprechte wens dat de Heere Zelf uw woorden van troost zal waarmaken. Dat ook voor ons gelden mag: "Want Zijn goedertierenheid is beter dan het leven". (Psalm 63 : 4a).

's Gravenhage, april 2008.

G.H.Verweij,
kinderen en
(achter)kleinkinderen

Christelijke begrafenisverzorging

De Bruijn

Voor een meer evovolle begrafenisverzorging
in de provincie Utrecht en
de regio's Gouda en Hilversum.
Tel. 0346-281711.

Dag en nacht bereikbaar. (Geen crematies).

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Te koop: nette 3-kamer hoekapartement in **APELDOORN** (voorheen 4 kamer). Gelegen op een geliefde locatie met zeer fraai en vrij uitzicht op park. Het betreft de 2e verdieping. (gebouw heeft totaal 3 verdiepingen). Bouwjaar: 1960. Tel: 0650 – 546 045 of pwkraaijeveld@hotmail.com.

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

VLOERTEGELS

- 1.200 M² SHOWROOM MET MEER DAN
300 SOORTEN NATUURSTEEN
250 SOORTEN TEGELVLOEREN
NIEUW!! NU OOK SIERBESTRATING
- MET/ZONDER PLAATSING
- MET/ZONDER VLOERVERWARMING
- SPECIALE KORTINGEN VOOR
KERKVLOEREN

Download nu
gratis van onze site
het boekje 'Vraag
& antwoord over
(natuur) stenen
vloeren'

KROON

WWW.KROONVLOERENINSTEEN.NL

Energieweg 8c, 4231 DJ Meerkerk, tel (0183) 354225
Direct aan de A27 tussen Gorinchem-Utrecht, afrit 25
Openingstijden: ma-vr 8-17 uur, za 9-16 uur.

**NATUURSTEEN-
EN TEGELVLOEREN**

Op **zaterdag 29 maart** wordt er een psalmzangavond gehouden in de **Sionkerk** van de Geref. Gemeente te **Goes**, met als organist Peter Wildeman. Gezongen zullen worden: psalmen uit de berijming van 1773 en uit die van ds. C. J. Meeuse, die deze zal inleiden.

Collecte t.b.v. de JBGG.
Aanvang: 19.45 uur, de kerkdeuren worden om 19.00 uur geopend.

AKTIE bv

Koeling in uw Kerk(gebouw)
Voor elk probleem? Bel AKTIE
Tel: 010-4517471
CO2 metingen
Advies en installatieburo
Voor een vrijblijvende offerte
aktie@kliksafe.nl

SHG

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg
Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen. Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73** b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg
Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.
De gratis brochure zenden wij u graag toe.

De handen van de kerk wereldwijd

- Dominicaanse Republiek** Gezondheidszorg
- Papoea** Alfabetiseringswerk
- Darfur** Noodhulp
- Zuid-Afrika** Hulp aan aidswezen
- Peru** Aandacht en liefde voor straatkinderen

Help mee!
- Steun ons werk met een gift! Giro 307447
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of vereniging!
Tel: 0348-489910

Deputaatschap tot Hulpverlening in Bijzondere Noden van de Gereformeerde Gemeenten

Postbus 615 • 3440 AP Woerden • Giro 307447
Tel: 0348-489910 • Fax: 0348-483721 • E-mail: bijzondereleden@cbgg.nl

DOE WEL

ELSPPEET: Vrijstaande luxe stenen bungalows op ruime kavels voor 6-8 personen. Indeling: hal, 3 slaapkamers, badkamer, grote woonkamer met open keuken, terras en berging.
Weken 18, 31-33 niet bb.
Info: www.lochtenveld.nl
of 0577-461043/06-53651000.
Er zijn ook nog enkele nieuw te bouwen bungalows te koop.

Orgelmakerij
Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904
Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

Te koop gevraagd:
THEOLOGISCHE BOEKEN
Antiquariaat Den Hertog
dhr. G. J. Zwoferink
Elzenkade 6, 3992 AC Houten,
Tel. 030-6346681

Begraafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

In- en verkoop van **Theologische- en** aanverwante boeken

Boekhandel en Antiquariaat Versprille
Noordweg 9a, Krabbendijke,
Tel.: 0113-502004 / 06-49497862
Maandag en dinsdag gesloten.

'Uit de Bron' het Oude Testament compleet in 4 delen met 282 vertellingen.

Verschenen: deel 5
(eerste deel van het Nieuwe Testament)

Bijbelse vertellingen voor kinderen met prachtige, sprekende illustraties.
Leerzaam voor jong en oud.

door C. van Rijswijk
292 pagina's
€ 26,00 per deel

DE LEZER

Uitgeverij en Boekhandel
Postbus 213 - 3850 AE Ermelo - tel. 0341-563310 Fax 0341-493055
www.delezerboeken.nl - e-mail: delezer@kliksafe.nl

de Ster-serie
€ 7,50 per deel

De Ster-serie: een serie boekjes voor kinderen die net beginnen te lezen. Geschreven door C. van Rijswijk

- deel 1: bram en de boog** (hoe de bestolen Brom door dorpsbewoners wordt geholpen)
- deel 2: brenz en de kip** (hoe ds Brentz wonderlijk werd onderhouden)
- deel 3: op zoek naar het Kind** (de Wijzen uit het Oosten)
- deel 4: Petrus en de haan** (de verloochening van Petrus)
- deel 5: de sprong in de boek** (de uitredingen van ds. Peden)

© de uitgeverij 'De Lezer'

VERSCHENEN

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Houten heeft een bundel met 10 preken van **ds. J.S. van der Net**

uitgegeven met de titel **"Tweeërlei kerkgang"**.

Deze bundel bevat 4 preken uit het Oude Testament, waaronder een voorbereidingspreek, en 6 preken uit het Nieuwe Testament. Deze uitgave kost per stuk 10 euro plus 3,90 euro verzendkosten.

Bij bestelling van meer dan 5 exemplaren hoeft u geen verzendkosten te betalen.

U kunt deze uitgave bestellen door het overmaken van het verschuldigde bedrag naar bankrekeningnummer 32.98.66.540 t.n.v. **Penningmeester Gereformeerde Gemeente Houten**, onder vermelding van het aantal exemplaren dat u wilt ontvangen.

BOEDER SCHERPENZEEL
COMFORT KLEDING

B&S

SERVICE AAN
HUIS MOGELIJK

AMBSKLEDING | ROUWKLEDING
KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL

GLASHORST 123A | 3925 BR SCHERPENZEEL | T (033) 258 98 30 | M (06) 53 21 53 34

Gevraagd voor D.V. 2008-2009:

Leerkrachten

voor de onder- en bovenbouw van het basisonderwijs

Wie zijn wij?

De C.C.S. is een grote reformatorische school (basis- en voortgezet onderwijs), die uitgaat van drie Nederlands Reformed Congregations (zusterkerken van de Ger. Gem.). De kerken en families zijn erg betrokken op de school. De school is gesitueerd op de prairies, in de omgeving van Lethbridge en zo'n anderhalf uur verwijderd van de Rocky Mountains.

Wij vragen:

- Enthousiaste leerkrachten voor groepen in de onder- en bovenbouw van het basisonderwijs. (Groepskeuze in overleg.)
- Een overtuiging die gebaseerd is op de Bijbel en de Drie Formulieren van Enigheid en past binnen het kader van de Ger. Gem. (in Ned.) of Oud Ger. Gem.
- Het aanpassingsvermogen om in een andere cultuur en in een ander schoolstelsel te werken.
- De bereidheid om twee cursussen per jaar te volgen aan de University of Lethbridge.

Wij bieden:

- Een enthousiast en hulpvaardig team.
- Een parallel-collega die je volledig terzijde staat.
- Een klassenassistente die een aantal uren in de week helpt.

Om goed voorbereid te zijn op het lesgeven in de Engelse taal, vragen we dat je de TOEFL-InternetBasedTest met goede resultaten voltooit. Vanuit Nederland kun je hierin begeleid worden door onze contactpersoon. Ook bij het immigratie-proces word je van stap tot stap telefonisch geholpen.

Voor informatie over de vacatures en de school kun je contact opnemen met Dhr. W. Grisnich (directeur) (001-403-381-3030 – school, 001-403-320-1650 – thuis, e-mail: wgrisnich@ccschool.ca) Houd echter rekening met 8 uur tijdsverschil. Vraag ook gerust om een van onze Nederlandse leerkrachten te kunnen spreken.

Fax of e-mail je sollicitatie, gericht aan Dhr. C. Visser, voor D.V. 31 maart 2008 naar onze school: fax: 001-403-381-4241, e-mail: office@ccschool.ca.

begrafenisverzorging

T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13

3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

Te huur **ruime vakantiewoning** in **Zuid-Alberta**, Canada, omgeving van Lethbridge. Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken. Voor inlichtingen 00-1403-553-4023. Hollands sprekend.

KLASSE MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels is hoofddealer van:

Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn

Stolk Orgels

tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingsstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

BEGRAFNISVERZORGING KINA
010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 I. Kooijman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

• **Marmer, graniet en hardsteen**
(voor binnen & buiten)

• **Grafmonumenten**

• **Vakkundig advies**

Goes tel (0113) 216555

Middelburg tel (0118) 612579

v.f. Zandee & De Kuyper ook voor leveringen buiten Zeeland

RST

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
800 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg, wijkzorg, gespecialiseerde verzorging, verpleging, (huishoudelijke) verzorging: 0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener! Reageer op: 0342 - 40 54 65 of info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzeaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 90
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Begrafenisverzorging Kamsteeg

0183-449494 06-22140547

dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden.

P.F. Kamsteeg - Andel

Te huur in **Woerden** voor **studentes**
PABO of werkende meisjes een
mooie kamer. Tel: 0348-41 30 68

Wij verzorgen begrafenissen
(geen crematies) op de gehele Veluwe,
in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafenisverzorgers:

G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o. T 0341-253813
Kampen e.o. T 06-53363828
Rijssen e.o. T 0548-540053
overige plaatsen en b.g.g. T 0577-401689

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. 0577-401689

BEGRAFENISVERZORGING VOS - VERTROUWDE VERZORGER

Jong, maar ontvankelijk

Steun het reformatorisch onderwijs aan Chinese kinderen!

stort uw gift op **3473.76.029** ten name van Hudson Taylor/SBHC

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

voor info of voorlichting bel 06 200 13 173

Hoge Hexel: t.h. 4 pers. bung.
a. rand v. park. Grote tuin, veel
privacy, geen tv, pas gerenoveerd!

Bel gerust voor meer info:
0314-391699 (nog vrij:
wk 19-22, 28-31, 33 en verder)

Scherpenzeel (Gld), Rembrandtlaan 58:

Te koop aangeboden goed onder-
houden uitgebouwde
**tussenwoning met
vrijstaande stenen schuur.**

Indeling: woonkamer 37 m²,
keuken, bijkeuken, 6 slaapkamers.
Vraagprijs € 239.500,00.
Eventueel garage tegen meerprijs.
Tel. 033-2774240.

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen - Dag en nacht bereikbaar

Vakantie in de BETUWE.

Voor rust en ruimte bent u hartelijk
welkom op onze minicamping
DE VIJVERHOF in **OMMEREN.**
Voor info: 0344 601973 en
www.vijverhof-ommeren.nl.

T.h. onze 7 pers.car. op camp.
De Wolfskuylen in Gees (Dr)
Pr. fietsomg. 3 slpk. douche,wc.
Z.i.e.h. Voor-en naseizoen 50% kort-
ing. Wk 35 bezet. Tel. 0341-561699.

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

T.h. op **De Hofstee in Nunspeet:**

Stacaravan 6 pers. Alles aanw!
o.a. wasmachine en droger.
Mooie omgeving, rust en privacy!
Tel: 033-2772868

Van Horssen bv

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

In **Bakkeveen** (Fr/Drentse wou-
den bij Drachten) of op Ameland
en Terschelling- chalets/stacars-
huur niet duur 0512-516096
www.vdsluisvakanties.nl

- Ontwerp
- Realisatie
- Restauratie

Van Lagen

Foraythstraat 44
6744 AS Edeveen
0318 - 57 30 45 / 06 - 23 618 640

Voor al uw glas in lood werken

Heeft u een open internetaansluiting?
**Stap over op Kliksafe-ADSL of installeer
de slimme Kliksafe-filterbox!**

- Bruikbaar bij elke ADSL-, kabel- of glasvezelverbinding
- Provideronafhankelijk
- Keuze uit Plus- of Pro-filtering

Enmalig € 89,-
inclusief verzendkosten

Filterkosten:
€ 3,95
per maand

kliksafe

Kijk op
www.kliksafe.nl/
filterbox
of bel (0341) 27 49 99

SATSA
REIZEN NAAR ZUID-AFRIKA
 Wekelijks naar o.a.:
 • Swaziland
 • De Panorama Route
 • Kruger Nationale Park
 Dagelijks naar o.a.:
 • Johannesburg
 • Pretoria
 Geschikt voor grote en kleine groepen.
 Aantrekkelijk verblijf in Sandton, Johannesburg.
 Voor meer informatie:

+27 11 706 4809
 +27 82 900 9368
 +27 11 463 6810
 wybe@umfulatours.com
 www.umfulatours.com

Begrafenisonderneming STAM
 Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
 Tel. 0184 - 685240. – Geen crematies –

Th **Zuna** bij Rijssen vak bungalow's v.a.g.v. Mooie fiets en wandel mogelijkheden.
 55+ buiten vak tijd 20% korting op volle week.
 Tel 0548-512790 of kijk op www.vakantieoordholsappel.nl

“Een boodschap voor allochtonen”

“Er wordt veel gezegd en geschreven over allochtonen. Ik betrapte mezelf er vroeger ook op dat ik vooroordelen had. Heeft ú wel eens een goed gesprek met hen gehad? Het zijn mensen net als wij, op reis naar de eeuwigheid. Tijdens een gemeenteavond over het evangelisatiewerk kreeg dit onderwerp ook aandacht. Ik moet er nog veel aan denken. Ik kijk er nu toch anders tegenaan, maar moet nog veel leren...”

Bel onze voorlichter dhr. C.W. van Haften voor een presentatie (overdag of 's avonds) over het evangelisatiewerk. Tel. 0341-253588.

Kostbaar, maar gezegend

Geef de Chinezen reformatorische lectuur!

stort uw gift op **3473.76.029** ten name van Hudson Taylor/SBHC

HUDSON TAYLOR
 Stichting Bijbelse Hulpverlening China
 voor info of voorlichting bel 06 200 13 173

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
 Voorstraat 41 – 3245 BG Sommeldijk
 Tel. (0187) 482614 – Fax (0187) 484520

Mooie kamer te huur in **Boskoop** voor **PABO** studente.
 Per direct beschikbaar.
 Telefoon 0172-212324.

REVOKE
 I www.revoke.nl
 E info@revoke.nl
 T 0184-642253

Reformatorische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

BARNEVELDSE BEGRAFENISVERENIGING

Voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken.

- geen CREMATIE
- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- opgave van lidmaatschap

G. de GROOT
 Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
 3774 JW Kootwijkerbroek
 Tel.: 0342-441812

Voor het leveren en leggen van **natuurstenen- en keramische vloeren**. Alleen eerste klas kwaliteit en steeds de laagste prijs. **Tegelzettersbedrijf J. Slingerland**, 0184-611917.

Th **stacaravan** in **Zd-Limburg**, 5 km van Valkenburg. Op ANWB-camping. Tel: 055-506 19 76.

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl
 Veertien accommodaties, waaronder bungalows, caravans en vijf nieuwe chalets.

De Noorder
 Particulier park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy. Kijk op deverrassing.nl voor de laatste renovatie.

De Noorderhoeve.nl
 Twee vakantiehuizen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen. Alle jaargetijden beschikbaar.

Boeken bij of werken op De Verrassing?
 Bel 0222 31 89 06 of kijk op www.deverrassing.nl

REHOBOTH CHRISTIAN SCHOOL

is an elementary and secondary school with an enrolment of just onder 700 students, situated next to the Netherlands reformed Congregation (GG), in the small village of Norwich, Ontario, Canada.

Although all certified teachers with expertise ard kindly invited to apply, we are especially seeking informediante and senior teachers with expertise in the areas of Mathematics, IT, French or English literature.

For more information please contract the principal, Mr. John Heikoop, 001 519-863-2403, or john@rcsnorwich.com.

Applications and resumes may be send tot the secretary of the school board: Mr. Corney Van Wyk, 384483 Salford Road, R.R. 1, Salford, Ontario, NOJ 1 WO, or by fax: 001 519-485-1258.